

MED HJÄRTA FÖR DALARNA

VALPROGRAM FÖR REGIONVALET

v.3 2022-02-10

DALARNA

3 PRIORITERINGAR

- *Bättre tillgänglighet i primärvården, lyft de med psykisk ohälsa*
- *Likvärdig vård, Statligt ansvar för sjukvården, inför en nationell vårdförmedling*
- *Hjärtlandet - bättre vägar och villkor för boendes utanför storstäderna*

DU SKA KUNNA LITA PÅ VÅRDEN

Kristdemokraterna är partiet för vård och omsorg. Kristdemokraternas politik utgår från att varje människa är unik och att alla personer har samma absoluta och okränkbara värde. Den solidariskt finansierade hälso- och sjukvården är välfärdens kärna och den som har störst behov ska ges företräde i vården. Hälso- och sjukvården ska kännetecknas av värdighet, kvalitet, tillgänglighet och jämlikhet.

I Dalarna ska man känna sig trygg med att det finns hjälp att få när man behöver den. Sjukvården ska erbjuda tillgänglig och värdig vård av god kvalitet på likvärdiga villkor. Det är den enskilda människan som ska vara i fokus och inte sjukdomsbilden. Hälsofrämjande och förebyggande vård ska prioriteras och vara en naturlig del i alla vårdmöten. Screening är ett viktigt verktyg och kan förebygga allvarliga konsekvenser när det gäller bland annat olika cancerformer respektive hjärt- och kärlsjukdomar. Varje person har ett egenansvar för en god hälsa. Det offentliga uppdraget är att ge stöd till detta.

År 2018 bröt Kristdemokraterna ett 92-årigt Socialdemokratiskt maktinnehav när vi tillsammans med våra samarbetspartier tog över makten i Region Dalarna. Även om det tar tid att vända på utvecklingen i en organisation med 10 miljarder i omsättning och 9000 anställda, så har vi kommit en bra bit på vägen. Vi har bland annat öppnat närakut i Ludvika, investerat i ny utrustning och lokaler på Avesta lasarett, byggt ut och renoverat Särna vårdcentral, påbörjat stor vårdcentralbyggnation i Mora och placerat ambulans i Rättvik, Hedemora och Gagnef.

Men det finns mycket kvar att göra. Pandemin har tyvärr bromsat många av de idéer vi önskar genomföra för Dalfolket. Därför vill vi ha förtroende att fortsätta framtidsresan fyra år till. Fyra år till av hårt arbete för att vården ska komma närmare, köer ska kapas och hela Dalarna ska utvecklas.

CORONAPANDEMIN

Mandatperioden har präglats kraftigt av den globala Coronapandemin, Covid-19. Medarbetarna gör varje dag livsavgörande samhällsinsatser och har under krisen visat prov på stor lojalitet och yrkesskicklighet. Detta är ett fint uttryck för medmänsklighet och empati och de är alla värda vår uppskattning.

Kristdemokraterna har tillsammans med våra samarbetspartier utgjort en aktiv ledning som sett till att Region Dalarna legat i framkant genom pandemins olika faser. Vaccinationsgraden i Dalarna är hög och vi var först i landet med att kräva vaccinationsbevis vid nyanställning. Den sjukvårdsskuld som byggts upp i vården håller på att betas av i högt tempo. Förutom att hantera vårdsituationen och de operationsköer som uppstår till följd av pandemin har vi även stärkt näringslivet för att motverka konkurser och en högre arbetslöshet.

Vi har tagit initiativ för att på kort och lång sikt förbättra Region Dalarnas förutsättningar att klara kommande kriser. I avsikt att göra vården mer robust har vi startat ett omsättningslager av sjukvårdsartiklar för att vid framtida kriser ha en säkrare tillgång till dessa artiklar.

NÄRMARE VÅRD I HELA DALARNA

Den nära vården måste förstärkas. I omställningen till en närmare vård behöver vårdcentralernas roll stärkas genom ett utökat samarbete med sjukhusvården och den kommunala vården och omsorgen. Många patienter uppsöker sjukhusens akutintag när de blir sjuka. Genom att istället ha en fungerande primärvård, med mer lättare akut vård och med öppettider även kvällar och helger, skulle det underlätta för människor och att bo på landsbygden.

Den senaste mandatperioden har Kristdemokraterna gjort riktade satsningar för att få kvällsöppet på vårdcentralerna. Samtidigt skapar vi bättre förutsättningar för att utbudet av vårdställen ska öka. Det arbetet behöver fortsätta.

Journaldelningen mellan olika vårdgivare måste underlättas. Det gäller mellan såväl olika regioner som mellan det privata och offentliga. Dagens situation med registreringssystem för patienter som inte kan, eller

ens får, tala med varandra är ohållbart. Det riskerar kvaliteten på vården, den enskildas hälsa och sliter på vår personal.

Trygga familjer bygger ett tryggare samhälle. Tillskapandet av familjecentraler i länets alla kommuner är en viktig del i det arbetet. Under mandatperioden har vi tecknat avsiktsförklaring med ytterligare fyra kommuner om start av nya familjecentraler och arbetet fortgår.

Flera regioner använder sig idag av systemet SMS-livräddare, en app som larmar frivilliga till hjärtstopp. Tidiga insatser vid hjärtstopp kan rädda liv och vi vill därför prova konceptet även i Dalarna.

Sömnen påverkar allas liv. En god sömn gör att man kan prestera och må bättre medan dålig sömn kan medföra hälsorisker och följsjukdomar. Kristdemokraterna har varit med och satsat 10 miljoner kronor på att sänka patientavgiften för APAP/CPAP. Från 1 januari 2022 är avgiften nu 250 kr som en engångsavgift.

Tandvården i Region Dalarna har påverkats mycket av pandemin. Uteblivna intäkter och pausade internationella rekryteringar av nya medarbetare har lett till underskott och växande köer. Rekryteringsprocesserna behöver nu intensifieras för att möta den tandläkarbrist som råder i hela landet och fylla de vakanta tjänster som finns. Tillgängligheten till tandvården måste förbättras.

KRISTDEMOKRATERNA VILL ATT:

- primärvården ska vara navet i hälso- och sjukvården och patienterna i Dalarna ska garanteras en fast läkarkontakt.
- rätten till fast läkarkontakt ska lagfästas och möjligheten att sätta tak för hur många patienter man har ansvar för regleras.
- det förebyggande hälsoarbetet ska prioriteras.
- vårdcentraler med utökade öppettider ska finnas för att avlasta akutmottagningarna samt för att patienterna ska få vård av rätt kompetens.
- den mobila vården ska förstärkas och en god nära och samordnad vård ska utvecklas.
- en kraftig satsning ska göras på primärvården för att utöka öppettiderna på kvällar och helger och därmed flytta vården närmare patienterna.
- på vårdcentralerna ska fler professioner än läkare kunna fungera som en första vårdkontakt, till exempel sjuksköterska, distriktssköterska, psykolog, arbetsterapeut eller fysioterapeut.
- ungdomsmottagningarna ska vara tillgängliga för spontana besök och erbjuda goda öppettider anpassade till ungdomars skolgång, arbete och fritidsvanor.
- kontakter med hälso- och sjukvård ska vara enkla och tydliga – en utgångspunkt kan vara digitalt när det är möjligt och fysiskt när det behövs.
- familjecentraler ska finnas i länets alla kommuner.
- fysisk aktivitet och grön rehabilitering på recept bör användas som alternativ och komplement till medicinering.
- försök med kultur på recept bör genomföras.
- Region Dalarna ska erbjuda en personlig vårdkontakt – en dörr in till hälso- och sjukvården.
- alla som drabbats av postcovid ska erbjudas specialiserad rehabilitering.
- systemet med SMS-livräddare införs i Dalarna.

KÖERNA MÅSTE KAPAS

Att hantera all vård som har fått anstå till följd av pandemin kommer vara en av de största utmaningarna för hälso- och sjukvården inom de närmaste åren. Det är därför angeläget att hälso- och sjukvården kraftsamlar för att öka produktionen och tillgängligheten för att bättre kunna omhänderta patienter och för att fler ska kunna få sin operation eller behandling. Vårdnära service, där vårdpersonalen får vårda och servicepersonal serva, är ett framgångsrecept regionen vill fortsätta utveckla. Den som vill och behöver ska också få hjälp att söka sig till annan vårdgivare.

I varje budget har vi prioriterat nya satsningar för att erbjuda vård i tid. En hög kvalitet i vården kräver dock även ändamålsenliga lokaler. Därför har vi tagit beslut och genomfört stora investeringar i Falun, Mora, Särna och Avesta. Att vi lyckats bringa ordning och reda i Region Dalarnas ekonomi har varit en förutsättning för besluten.

Idag finns det stora och oförsvärbara skillnader mellan hur olika regioner i Sverige lyckas leverera en god vård. Det är oacceptabelt att bostadsorten är avgörande för hur stor chansen är att överleva. Därför behövs

en genomgripande reformering av svensk sjukvård. Staten behöver ta ansvar för sjukvården för att alla ska få god vård i tid oavsett var i landet man bor.

I väntan på sjukvårdsreformen vill vi inrätta en nationell vårdförmedling där ledig kapacitet redovisas och möjliggör för patienter, som fått en medicinsk bedömning och väntar på vård, att välja att få behandlingen eller operationen utförd på annat håll i landet om man så vill.

KRISTDEMOKRATERNA VILL ATT:

- svensk hälso- och sjukvård reformeras i grunden och ett förstatligande av sjukvården skapar bättre och jämlikare vård för målsättningen.
- en nationell vårdförmedling inrättas.
- vårdgarantin på längre sikt bör skärpas kraftigt genom att väntetiden till specialistbesök kortas till 30 dagar och väntetiden för operation eller behandling även den kortas till högst 30 dagar från medicinskt beslut. Den totala maximala väntetiden inom vårdgarantin skulle därmed mer än halveras, från dagens 183 dagar till 63 dagar.

FÖRLOSSNING OCH KVINNOSJUKVÅRD

I Dalarna ska alla kvinnor och deras familjer känna sig trygga hela vägen – före, under och efter graviditet. Det går inte att blunda för utmaningarna med långa avstånd i Dalarna. Under våra år vid makten har vi genomfört flera åtgärder för att kvinnor i hela Dalarna ska känna tillit och trygghet genom hela vårdkedjan. Det handlar bland annat om en förstärkning på specialistmödravården vid Mora lasarett, en särskild satsning på gravida med förlossningsrädsla, förlängd och förstärkt eftervård samt en utökning av antalet platser på patienthotellet i Falun och tillskapande av ett patienthotell i Mora.

Vi vill fortsätta att utveckla förlossningsvården genom att ha två förlossningskliniker, BB i Dalarna.

KRISTDEMOKRATERNA VILL ATT:

- det ska strävas efter en barnmorska per födande.
- Dalarna ska ha två förlossningskliniker, BB.
- den andra föräldern ska erbjudas att övernatta tillsammans med mamman efter förlossningen.
- för de som har långt avstånd till förlossningsklinik ska det erbjudas plats på patienthotell i väntan på förlossning.
- vid tidig hemgång efter förlossningen ska hembesök från BB erbjudas.
- livmoderhalscancer ska utrotas genom utökade erbjudande om vaccinering och screening.
- kvinnor över 64 år bör screenas med cellprov och HPV-test för tidig upptäckt av livmoderhalscancer.
- kvinnor som fyllt 74 år bör fortsatt erbjudas screening för bröstcancer.

ÄLDRE

Vården för de mest sköra och äldre patienterna måste förbättras. Tillgång till läkare och en högre medicinsk kompetens i äldreomsorgen måste säkerställas och utökas. Mobila team kan ge vård i hemmet, både från vårdcentralen och från sjukhuset om det behövs. Det handlar också om tillgång till närsjukvårdsplatser, likt den vi har öppnat i Särna, för de som har långt till sjukhus men som behöver observation under en kortare tid för att kunna återgå till att bo hemma och slippa läggas in på sjukhus. Utbyggnaden av mobila team behöver fortsätta i hela Dalarna i samverkan med kommunerna.

Den ofrivilliga ensamheten är ett stort samhällsproblem som under lång tid har ökat, särskilt bland äldre. Det ökar risken för depression och har en allmänt negativ påverkan på hälsan. I samarbete med kommunerna och andra positiva krafter kan vi göra mer mot ensamheten.

Många äldre har flera olika hälsoproblem. Ofta är det svårt att hitta rätt hjälp. Därför behövs seniomtagningar med fast vårdkontakt som känner den äldre. Tidiga insatser ger bästa resultat på lång sikt.

KRISTDEMOKRATERNA VILL ATT:

- det ska finnas seniormottagningar i primärvården i alla kommuner med tillgång till personal med olika kompetenser
- Region Dalarna ska i samverkan med kommunerna utveckla och förbättra arbetsformer i syfte att på bästa sätt kunna möta och ge vård och omvårdnad för sköra patienter
- Region Dalarna ska verka för fler samarbeten inom idéburet offentligt partnerskap, IOP
- Region Dalarna ska införa "gemenskap på recept" för att motverka ensamhet

PSYKIATRI

Psykisk ohälsa är en av våra stora folksjukdomar. Vårdcentralerna måste stärka sin roll som första linjens vård för såväl vuxna som barn och unga. En förstärkning av första linjen är nödvändig för att få bort köerna till barn- och ungdomspsykiatrin. Tillskapandet av familjecentraler i länets alla kommuner är en viktig del i detta liksom en samlad barn- och ungdomshälsa.

Under många år har tillgängligheten till barn- och ungdomspsykiatrin varit ett problem. Kortare väntetider är avgörande för att den psykiska ohälsan inte ska förvärras. Det är en del i att förebygga självmord och självska debeteende. Sen vi tog över styret har vi varit beredda att vända på varenda sten för att inget barn som mår dåligt ska vänta olagligt länge i kön. Vår senaste satsning handlar om att patienten själv får välja vilken vårdgivare som tar han om insatserna under en behandling. Det kan korta köerna och skapa större trygghet för hela familjen. Vi kommer fortsätta arbeta stenhårt med frågan under nästa mandatperiod.

Den senaste mandatperioden har vi även flyttat akutpsykiatrin från Säter till Falun. Det var ett beslut som tidigare ledning, av arbetsmarknadspolitiska skäl, inte vågade ta, trots att verksamheten återkommande larmade om att patientsäkerheten riskerades under transporter från Falun till Säter. Flytten av akutpsykiatrin kommer rädda liv samtidigt som den möjliggör en utökning av allmänpsykiatrin i Säter. Vi är stolta över att ha tagit det beslutet.

Under mandatperioden har vi även tagit fram en handlingsplan för suicidprevention och inrättat mobila psykiatriteam i norra Dalarna.

KRISTDEMOKRATERNA VILL ATT:

- på vårdcentralerna ska kurator eller psykolog finnas som alternativ till läkare som primär vårdkontakt för personer med psykisk ohälsa.
- samverkan mellan psykiatrin och socialtjänsten ska utvecklas för att bättre kunna stödja personer med psykisk sjukdom och sociala problem.
- barn och ungdomspsykiatrin ska prioriteras för att korta väntetiderna och kunna möta de behov som finns. Inget barn ska vänta mer än 30 dagar på utredning.
- barn- och ungdomspsykiatrins arbete mot självska debeteende, självmordsförsök och självmord hos barn och unga måste intensifieras. Detta arbete ska ske i samverkan med elevhälsan.

PERSONAL

Personalen är vår viktigaste resurs. Sedan Kristdemokraterna tog över styret i Region Dalarna har personalfrågorna prioriterats. Det är viktigt att rekrytera personal på bred front för att säkra kvalitén. Samtidigt måste vi motverka stress hos den personalen vi redan har genom att erbjuda återhämtning och tid för reflektion.

Olika riktade satsningar har gjorts för att Region Dalarna ska vara en attraktiv och hållbar arbetsgivare med en god arbetsmiljö. Vi har höjt friskvårdsbidraget och delat ut extra julgåvor som tack för insatserna under pandemin. Vi var även den Region i Sverige som delade ut högst lönetillägg för personal som vårdade covidpatienter. Resultaten från Region Dalarnas medarbetarenkäter ser nu positiva ut.

Vår satsning på det nya arbetstidsavtalet för 24/7-verksamheten förenklar vardagen för sjuksköterskor, barnmorskor och biomedicinska analytiker som jobbar helg och natt. Men det finns mer att göra. För Kristdemokraterna är det viktigt att medarbetarna får möjligheter att vidareutvecklas inom jobbet och få ägna sig åt det man en gång i tiden utbildade sig till. Hot och våld mot vårdpersonal ska stoppas och straffas hårt.

KRISTDEMOKRATERNA VILL ATT:

- den största utmaningen för regionerna är kompetensförsörjning på kort och lång sikt och därför behöver personalfrågorna få större uppmärksamhet och prioritering i regionernas arbete.
- karriär- och utvecklingsvägarna för förlossningspersonal bör förstärkas genom till exempel möjlighet till specialistutbildning med bibehållen lön.
- så kallade utbildningsanställningar under specialistutbildning ska prövas för att öka tillgången på kvalificerad personal liksom införandet av karriärtjänster för klinisk forskning för att stimulera vårdpersonalens kompetensutveckling.
- Region Dalarna ökar andelen fast personal och minskar behovet av stafettläkare.

ETT HÅLLBART REGION DALARNA

Ett gott samhälle kan inte förverkligas utan en väl fungerande samhällsekonomi med politisk och personlig frihet i balans. Dessutom krävs en långsiktighet vilket förutsätter ett socialt, ekonomiskt och miljömässigt perspektiv.

Det är ett välfungerande näringsliv och fler personer i arbete som genererar de skatteintäkter som gör det möjligt med en god välfärd för alla. Region Dalarna har över tid fått ett allt större åtagande med allt högre förväntningar ifrån invånarna. Det ställer större krav på styrning och uppföljning av sambandet mellan resurser, prestationer, resultat och effekter i verksamheterna. Det ställer också krav på ständiga prioriteringar, effektivisering och förnyelse av verksamheterna. Det handlar om att dels göra saker rätt, dels om att göra rätt saker.

Under 2000-talet höjde den Socialdemokratiska landstingsledningen skatten med 1 miljard, utan att kvalitén i vården blev bättre. Kristdemokraterna har arbetat strategiskt för att hålla nere kostnadsutvecklingen och har vänt röda siffror till svarta. När vi tog över styret 2018 var Region Dalarnas nettokostnadsutveckling 9,4%. År 2020 hade vi fått ner den siffran till 2,0%. Vi har även börjat avsätta miljarder till pensionsskulden. En minskad skuld ger mer pengar till vård. En god ekonomi är förutsättningen för att vi nu kan satsa smarta pengar på vården och utvecklingen i hela Dalarna.

Under 2021 har ett nytt hållbarhetsprogram för Region Dalarna tagits fram. Programmet har sin utgångspunkt i Agenda 2030, vars mål syftar till att uppnå en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar värld till år 2030.

För ett mer hållbart Region Dalarna, vill vi bland annat öka andelen personbilar med eldrift, minska användningen av förbrukningsartiklar, öka andelen lokalproducerade livsmedel och minska totalförbrukningen av fossilt bränsle. Ökad träbyggnation binder och minskar utsläppen av växthusgaser. Under mandatperioden har fastighetsnämnden därför tagit fram en träbyggnadsstrategi för att öka byggnationen i trä. Vi jobbar även för en utbyggnad av elbilsaddare i anslutning till regionens verksamheter.

För en effektivare och billigare digitaliseringsutveckling i organisationen Region Dalarna behöver den politiska styrningen öka. Det är stora pengar i IT- och digitaliseringsfrågorna, vilket motiverar att politiken är mer aktiv för att säkerställa att medborgarna får ut så mycket som möjligt för de resurser som investeras.

KRISTDEMOKRATERNA VILL ATT:

- Region Dalarna ska drivas med hög effektivitet och ett gott förvaltarskap där kärnverksamheterna prioriteras.
- skatten ska vara så låg som möjligt och så hög som nödvändigt, en strävan efter sänkt skatt är önskvärd.
- styrning och uppföljning av sambandet mellan resurser, prestationer, resultat och effekter i verksamheterna ska återkommande utvärderas. På de områden där Region Dalarna ligger över regiongenomsnittet i kostnad ska en djupare analys genast genomföras.
- Region Dalarna kan minska klimatavtrycket ifrån hälso- och sjukvården genom förbättrad och tydligare uppföljning av miljö- och hållbarhetskriterier.
- det går att sänka kostnader och uppnå en hållbar utveckling genom en effektiv resursanvändning. Att återgå till produkter som kan återanvändas kan enligt flera studier vara fördelaktigt ur miljösynpunkt och även minska sjukhusens ekonomiska utgifter.
- sjukvårdens klimatpåverkan ska minska genom minskat mat-, material- och läkemedelssvinn.
- genom utfasning av miljöbelastande gaser går det att minska klimateffekterna från anestesi avsevärt.

- Region Dalarna arbetar mer hälsofrämjande.
- den politiska styrningen av digitaliseringsfrågorna i organisationen Region Dalarna ska öka.

HELA DALARNA SKA UTVECKLAS

Landsbygden och de små städerna utgör hjärtat av Sverige. Varje sommar lämnar svenskar i hundratusental de stora städerna för att söka sig till de platser man älskar - till Sveriges hjärta. Dalarna är en del av hjärtlandet.

Sveriges hjärtland har de senaste åren lämnats efter, när regeringen har drivit en bilfientlig politik som främst gynnar storstäderna. Att bedriva en bilfientlig politik – det är att bedriva en familjefientlig politik, en äldrefientlig politik och en landsbygdsfientlig politik.

Kristdemokraterna vill skrota Sveriges mål om reduktionsplikt för diesel och återgå till EU-direktivets mål för 2030. Det skulle sänka dieselpriiset med 3 kronor. Vi måste sträva mot och nå våra klimatmål på ett sätt som låter människor vara med, snarare än ett där verksamheter och människors privatekonomi knäcks. Ska hela Dalarna fungera kan vi inte ha världens dyraste diesel.

Trafikverket har under mandatperioden sänkt hastigheten på cirka 200 kilometer riks väg till 80 kilometer i timmen. Hastigheten sänktes för att vägarna tidigare har bortprioriterats av trafikverket. Bakom alla goda intentioner gömmer sig alltså ännu ett hånfullt slag mot landsbygden. Kristdemokraterna vill istället investera i underhåll av vägarna, så att hastigheten kan höjas till 100 km/h.

Gång- och cykelvägar i hela länet är viktigt för Dalarnas attraktivitet, hälsa och turism. Kristdemokraterna vill verka för att förstärka Trafikverkets satsningar på gång- och cykelvägar i Dalarna.

I juni 2021 antog vi den nya regionala utvecklingsstrategin. Strategin arbetades fram i bred dialog mellan representanter för kommuner, näringsliv, det civila samhället, myndigheter, akademi med flera. Strategin beskriver hur insatser inom tre områden, ett klimatsmart, ett konkurrenskraftigt och ett sammanhållet Dalarna, tillsammans ska bidra till det övergripande målet om ett hållbart Dalarna med utvecklingskraft i alla delar av länet. Strategin blir också en beskrivning av hur Dalarna ska bidra i genomförandet av FN:s globala mål, Agenda 2030.

ETT KONKURRENSKRAFTIGT DALARNA

Med nya tekniker och tankesätt kan Dalarna vara en förebild i arbetet för en mer hållbar mobilitet. Kristdemokraterna vill främja cirkulär ekonomi och resurseffektivitet samt utveckla den gröna infrastrukturen och satsa på innovativa miljöer.

Dalarna har lyckligtvis ett differentierat näringsliv med stark industri- och besöksnäring. Genom att arbeta för ett näringsliv i Dalarna som är ledande inom hållbarhet kan nya export- och investeringsmöjligheter öppnas upp. Vi vill främja entreprenörskap och verka för ökade investeringar, export och internationalisering.

Dalarna bidrar till Sveriges attraktivitet och ekonomi på ett positivt sätt med ett konkurrenskraftigt näringsliv bestående av små och stora företag. Under mandatperioden har ett industriråd bildats med representanter från fack, akademi, näringen och det offentliga. Kristdemokraterna arbetar dessutom för att insatserna i miljö och klimatarbetet, med anledning av EU:s program Green New Deal, ska öka. Det ökar även näringslivets konkurrenskraft. En avgörande faktor i omställningen till en klimatneutral ekonomi är tillgången på el.

För att stärka näringslivet krävs en bättre transportinfrastruktur där företag har goda förutsättningar att transportera varor och tjänster. Under mandatperioden har Kristdemokraterna tagit initiativ till olika samarbeten för att stärka Dalarnas transportinfrastruktur för att möta näringslivets transportbehov. En utvecklad infrastruktur medger större arbetsmarknadsregioner. Kristdemokraterna prioriterar att upprusta vägar i hela Dalarna och korta restiden på Dalabanan framför satsningar på höghastighetståg mellan Sveriges storstäder.

Kompetensförsörjningen är viktig för näringslivet. Vi vill stärka förutsättningarna för länets kompetensförsörjning genom väl fungerande struktur för matchning, höjd utbildningsnivå och ett utvecklat livslångt lärande. Region Dalarna har gjort en film om Dalarna för att visa på dess attraktionskraft så fler väljer att flytta hit. Vi vill stimulera samspel mellan näringsliv, akademi, offentliga myndigheter och föreningsliv för stärkt innovationsförmåga.

Under mandatperioden har tagits initiativ till Dalating - en konferens som samlar civilsamhället, näringslivet, akademien och offentlig sektor för att utveckla hela Dalarna.

Digitaliseringens möjligheter behöver tas till vara. Dalarna behöver en stärkt digital infrastruktur och bredbandsutbyggnaden behöver fortsätta.

ETT SAMMANHÅLLET DALARNA

För ett sammanhållet Dalarna behöver segregation motverkas. Genom att möjliggöra för varierat bostadsbyggande kan vi skapa attraktiva boendemiljöer och diversifierade boendeformer i alla delar av länet. Alla människor i Dalarna ska ha jämlika livsvillkor, god hälsa och få möjlighet till delaktighet. Det skapar tillit till det demokratiska systemet. Samhällskontraktet måste stärkas samt samhörigheten och tilliten öka.

För att bygga en hållbar samhällsgemenskap vill Kristdemokraterna fortsätta att ge stöd till ideella organisationer och sociala företag. Under mandatperioden har vi höjt stödet till socialt företagande. Vi vill fortsätta arbeta för en ökad samverkan mellan offentlig sektor, näringsliv och civilsamhälle för att stärka folkhälsan.

Den senaste mandatperioden har Kristdemokraterna varit delaktiga i framtagandet av ett samarbete mellan Region Dalarna och Riksidrottsförbundet Dalarna för ökad rörelse i skolan. Rörelsesatsningen ska pågå i minst 10 år och syftar till att öka studieresultatet samt stärka den psykiska och fysiska hälsan.

KOLLEKTIVTRAFIK

Utbyggd tågtrafik kombinerat med en genomtänkt regional busstrafik ger människor ökade möjligheter att välja bostadsort och arbetsplats. Bättre samordning mellan tåg och buss är bra för arbetspendlingen i Dalarna. Kristdemokraterna har det senaste året tagit fram rabatterade sommarlovskort till unga och månadskort till pensionärer. Vi har även öppnat upp för fria resor på fritiden för elever med skolkort. Arbetet med att erbjuda en attraktivare kollektivtrafik behöver vara ständigt pågående.

Under mandatperioden har vi även arbetat för utökad timestrafik med tåg mellan Mora och Borlänge.

Resandet med färdtjänst och sjukresor påverkar varandra. En bättre samordning av dessa tjänster är nödvändig för att kunna förbättra servicen och skapa en mer effektiv organisation.

KULTUR

Kulturen i Dalarna bär upp identiteten, det kulturella, historiska och andliga arvet. Under mandatperioden har vi upprättat en filmfond för att fler filminspelningar ska förläggas till Dalarna. Det bidrar till ökad sysselsättning, attraktivitet och besöksnäring. Vi har också satsat för att Musik i Dalarna ska få ändamålsenliga lokaler, permanentat Dalapops verksamhet och delat ut krisstöd under pandemin. Vi vill fortsätta tillgängliggöra kulturen i hela länet och bidra till att bevara det kulturella arvet.

I samarbete med Falu kommun har Region Dalarna påbörjat en renovering av Kristinehallen i Falun. Stora delar av Musik i Dalarnas verksamhet kommer flytta till de nya lokalerna. Ombyggnationen innebär också att Dalasinfoniettan får lokaler som är anpassade till klassisk musik såväl som andar musikarrangemang.

KRISTDEMOKRATERNA VILL ATT:

- upprustning av infrastruktur i hela Sverige prioriteras framför höghastighetståg mellan Sveriges storstäder.
- kollektivtrafiken ska vara mer flexibel.
- möjligheten till anropsstyrd kollektivtrafik i glesbygd ska öka.
- det gröna kompetenscentrat vi upprättat i Rättvik utvecklas.
- Region Dalarna verkar för en jämställd och jämlik arbetsmarknad där allas kompetens tas tillvara.
- samhällskontraktet och samhörigheten mellan människor och till samhället ska stärkas.
- digitaliseringens möjligheter ska tas till vara.
- förutsättningarna för länets kompetensförsörjning stärks genom väl fungerande struktur för matchning, höjd utbildningsnivå och ett utvecklat livslångt lärande.
- Dalarna ska ha en hög innovationskraft som möter samhällsutmaningar och utvecklar näringsliv och välfärd.
- Trafikverkets satsningar på gång- och cykelvägar i Dalarna förstärks.